

SLOVENSKI OTROŠKI ŠOLSKI SLOVAR

Lara Godec Soršak

Pedagoška fakulteta, Ljubljana

UDK 811.163.6'374.3–053.5:004

Uporaba slovarja pri pouku je pomembna, ker spodbuja razvijanje poimenovalne zmožnosti, poleg tega zgodnja uporaba slovarja močno vpliva na uporabo tega priročnika kasneje v posameznikovem življenju. Kritično ovrednotenje štirih slovenskih otroških šolskih slovarjev potrjuje, da potrebujemo sodoben e-slovar za učence, stare 6–10 let.

poimenovalna zmožnost, pomenska razlaga, korpus, e-slovar, učenec

Using a dictionary in class is important because it stimulates the development of lexical competence. In addition, dictionary use in the early years has a major effect on dictionary use later in life. Critical evaluation of the four Slovene primary school dictionaries confirms the need for a modern e-dictionary for learners aged 6–10 years.

lexical competence, dictionary definition, corpus, e-dictionary, pupil

1 Uvod

V slovenskem jezikovnem prostoru uporaba šolskega slovarja ni uveljavljena. Po Učnem načrtu (2011: 49) naj bi učenci uporabljali »slovarske priročnike v knjižni in elektronski obliki (na primer *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), *Veliki slovar tujk*)« v 3. vzgojno-izobraževalnem obdobju (VIO). Rezultati raziskave Jezikovni viri pri jezikovnem pouku v osnovni in srednji šoli, ki so jo opravili Stabej idr. leta 2008, kažejo, da učitelji pri pouku v 2. in 3. VIO v OŠ ter v SŠ večinoma uporabljajo SSKJ (Stabej, Rozman 2011: 53). M. Čebulj (2013: 81) pa je z anketiranjem učiteljev razrednega pouka ugotovila, da ti vključujejo rabo SSKJ že v 1. in 2. VIO. Več avtorjev meni, da je SSKJ neprimeren za šolsko rabo, predvsem s stališča upoštevanja uporabnikovih zmožnosti in veščin, potrebnih za učinkovito uporabo slovarja (Weiss 2001: 180; Stabej idr. 2008: 4; Rozman 2010: 17, 91, 262; Stabej, Rozman 2011: 54).

Uporaba slovarja pri pouku je pomembna, ker spodbuja razvijanje poimenovalne zmožnosti, ki je del jezikovne zmožnosti; ta je ena od glavnih sestavin sporazumevalne zmožnosti, katere razvijanje je temeljni cilj pouka slovenščine (Bešter Turk 2011). Besedišče usvajamo vse življenje in uporaba slovarja pozitivno vpliva na razvoj posameznikove jezikovne zmožnosti (Menyuk, Brisk 2005: 157–161 v: Rozman 2010: 17). Navada, da uporabljamo slovar, se oblikuje zelo zgodaj, in če ne usvojimo veščin za uporabo slovarja, lahko kasneje kot odrasli pri uporabi še vedno čutimo nelagodje (Landau 2001: 26).

V prispevku se osredotočamo na slovarje za učence od 1. do 5. razreda oz. v starosti 6–10 let in jih imenujemo otroški šolski slovarji.¹ Obstoječi tovrstni slovenski slovarji so skromni po obsegu in zasnovi, poleg tega jih učitelji večinoma ne poznajo (Čebulj 2013: 81), zato jih pri pouku tudi ne uporabljajo (prav tam: 81–82). V nadaljevanju jih bomo kritično ovrednotili.

2 Analiza slovenskih otroških šolskih slovarjev

Pregledali smo štiri slovarje, in sicer *Moj mali slovar* (MMS, 1996), *Moj slovar* (MS, 2000), *Moj prvi slovar* (MPS, 2002) in *Besede nagajivke* (BN, 2002). Pri tem smo bili pozorni na mega-,² makro-, mikro- in ikonostrukturo slovarjev.

Vsi analizirani slovarji so izšli v knjižni obliki. Imajo kratek uvod oz. nagovor uporabnikov, temu sledi slovarski del A–Ž. Noben slovar nima navodil za uporabo, zato nikjer ni predstavljena zgradba slovarskega sestavka. Vsi priročniki omogočajo učencu, da dopisuje svoje besede, in sicer na straneh za posamezno začetno črko, v BN pa na koncu slovarja. V MPS in MS abecednemu delu sledi slikovni slovar z 19 ilustriranimi tematskimi sklopi. V MPS je v vsakem sklopu tudi ena ali več nalog. Ob obeh slovarjih sta izšla delovna zvezka z različnimi nalogami, npr. naloge za uporabo slovarja, iskanje besed glede na različna pomenska razmerja, iskanje asociacij, rim, razlaga pomena besed, samostojno izdelovanje slovarja.

MMS je (bil)³ namenjen učencem od 1. do 4. razreda in MS učencem 3. in 4. razreda osemletne OŠ, MPS učencem 2. in 3. razreda, BN pa učencem od 2. do 5. razreda devetletne OŠ. Merilo za izbiro gesel ni jasno, le v BN je avtorica napisala, da je v priročnik uvrstila tiste besede, ki učencem povzročajo težave pri zapisu (Kokalj 2002: 5). Pravopisni vidik je bil v ospredju tudi v MMS, v katerem so črke za glasove, ki učencem povzročajo težave pri zapisu, zapisane krepko, vendar nedosledno in neenotno, npr. *učitelj*, *vaditelj* ali *bezeg*, *šilček*. Avtorji MMS so besede črpali iz besedil učencev in iz beril od 1. do 4. razreda osemletne OŠ, avtorica BN iz besedil učencev od 2. do 5. razreda devetletne OŠ, za druga dva slovarja pa viri niso znani.

Obseg vseh analiziranih slovarjev je zelo skromen. Največ gesel (1.021) je v MMS, v MPS jih je 478, v MS 891 in v BN 774. V primerljivem *Prvem šolskem rječniku hrvatskoga jezika* je 2.500 gesel in tudi Weiss (2001: 181) na podlagi pregleda nekaterih tujih tovrstnih slovarjev navaja obseg od 1.000 do 3.000 gesel.

¹ Terminologija ni poenotena oz. uveljavljena; (tuji in domači) avtorji v naslovih slovarjev uporabljajo različna poimenovanja (npr. *primary dictionary*, *junior dictionary*, *children's dictionary*, *first dictionary*, *school dictionary*, *prvi šolski rječnik*, *moj slovar*, *moj mali slovar*, *moj prvi slovar*).

² Megastrukturo slovarja omenjajo npr. Hartmann (2001: 59–60, 64), Svensén (2009: 77) in Béjoint (2010: 14). Nanaša se na celotno zgradbo slovarja od prve do zadnje strani (Béjoint 2010: 14), vključno z uvodom, delom A–Ž in raznimi seznammi na koncu slovarja. Nekateri avtorji omenjajo le makro- in mikrostrukturo (npr. Landau 2001; Jackson 2003; Atkins, Rundell 2008). Prva se nanaša na zgradbo geslovnika (Svensén 2009: 77), druga pa na zgradbo slovarskega sestavka (prav tam). Boulanger (2003: 13 v: Béjoint 2010: 14) omenja še ikonostrukturo, tj. organiziranost ilustracij v slovarju. V slovenski literaturi sta uveljavljena izraza makrostruktura in mikrostruktura (npr. Dobrovoljc, Jakop 2008: 86; Kompara 2010: 111; Dobrovoljc, Bizjak Končar 2011: 106).

³ Uporabili smo preteklik, ker sta izšla pred uvedbo devetletne OŠ.

Gesla so v vseh slovarjih urejena po abecedi. Niso opremljena z naglasnimi znamenji, izjemoma je tako le v primeru dveh enakopisnic v BN, vendar ne dosledno, npr. *órglar, orglár; lev, lév*. Glede na besedno vrsto prevladujejo samostalniki, sledijo pridevniki in glagoli, v nekaterih še prislovi in posamezni primeri drugih besednih vrst (v BN so samo samostalniki, le dva števnik; v MMS je pribl. 83 % samostalnikov, v MPS pribl. 84 %, v MS pa pribl. 67 %). Vsa gesla so enobesedna,⁴ le v MMS sta večbesedni gesli *bruto teža* in *novo leto*, v MS pa *Indija Koromandija, jaga baba* in *mila jera*. Posamezne stalne besedne zveze so ali del pomenske razlage (npr. *ključ* – ‘Violinski ključ je znak na začetku notnega črtovja.’ v BN) ali ilustrativnega primera (npr. *čaplja* – *Siva čaplja gnezdi sredi močvirja.* v MPS). Lastnih imen ni, razen *Zemljan* in *Indija Koromandija* v MS in sedem gesel v MMS, pri tem pa merilo za uvrstitev v geslovník ni znano. V MS imajo redka gesla dvojnice, npr. *avtocesta* in *avto cesta*, prav tako v MMS, npr. *au, av; dolžen* in *dolžan; mehek* ali *mehak* ter celo »nepravi dvojnici« *mel, melišče*; vendar ni jasna vloga ločila oz. veznika *in, ali* med dvojnicama. V MPS so pri geslih, ki poimenujejo vršilca dejanja, še oblike za ženski spol,⁵ npr. *akrobat, akrobatka*, vendar ne vedno, npr. *alpinist*. V enem primeru po moški obliki sprašuje vprašanje v vlogi ilustrativnega primera (npr. *vdova* – ‘Vdova je ženska, ki ji je umrl mož.’ *Kako pa se imenuje moški, ki mu je umrla žena?*) oz. je poimenovanje za moškega omenjeno v ilustrativnem primeru (npr. *šivilja* – ‘Šivilja je ženska, ki šiva in kroji različna oblačila.’ *Moški, ki šiva in kroji oblačila, je krojač.*).

V nobenem slovarju ni napisana izgovarjava, ampak geslu sledi pomenska razlaga. Te so v MMS (večinoma) sopomenske, v MPS in BN povedne⁶ ter v MS leksikografske. V slednjih treh je bil osnova za pomenske razlage SSKJ, vendar je to omenjeno le v BN. Nekatero pomensko razlago so prilagojene zmožnostim uporabnika, druge ne. Najpogostejše pomanjkljivosti so: a) manjka pomenska razlaga (npr. *čevljar* v MMS); b) v pomenski razlagi je beseda, ki je verjetno težje razumljiva od razlagane besede (npr. *avgust* – ‘veliki srpan’⁷ v MMS; *jastreb* – ‘Jastreb je ujeta z ravnim, samo na koncu ukrivljenim kljunom in golim vratom.’⁸ v MPS); c) pomenska razlaga je napačna ali nenatančna (npr. *melancana* – ‘jajčevce, bučka’ v MMS); č) sopomenka v pomenski razlagi ni iste besedne vrste kot beseda v geslu (npr. *fakultativen*

⁴ Kot taka smo šteli tudi glagole z morfemom *se*.

⁵ V MMS je samo v enem primeru v geslu, ki poimenuje osebo moškega spola, napisano še obrazilo za žensko poimenovanje, tj. *najditelj-ica*, drugod ne, npr. *učitelj*.

⁶ V slovenski literaturi ta tip pomenske razlage prevajajo kot (celo)stavčno definicijo (npr. Kosem 2006; Rozman 2010). Ker gre za pomensko razlago v obliki cele (večstavčne) povedi, se nam zdi smiselno, da jo poimenujemo povedna pomenska razlaga. Da je mišljena poved, ne stavek, je izraženo že v izvirnem angleškem terminu, tj. *full-sentence definition* (Svensén 2009: 235).

⁷ Glede na to, da se beseda *avgust* za ime meseca tako rekoč splošno uporablja, sopomenski izraz *veliki srpan* pa je časovno zaznamovan in ga verjetno večina otrok ne pozna, bi bilo smiselno, da je besedna zveza *veliki srpan* geslo in *avgust* sopomenska razlaga. V korpusu Gigafida se *avgust* pojavi 168.258-krat, *veliki srpan* pa le 609-krat.

⁸ V pomenski razlagi besede *jastreb* je nadpomenka *ujeda*, ki se v korpusu Gigafida pojavi 1.654-krat, *jastreb* pa 3.403-krat. Glede na manjšo pogostost rabe besede *ujeda* lahko sklepamo, da je ta uencem težje razumljiva oz. manj poznana, zato bi bilo smiselno v pomenski razlagi tej nadpomenki dodati še besedo *ptica*, tj. kot uvrščevalno pomensko sestavino uporabiti besedno zvezo *ptica ujeta*.

– 'izbirni predmet' v MMS); d) namesto pomenske razlage je ilustrativni primer (npr. *molsti* – 'molsti kravo' v MMS) ali vse tri oblike pridevnika (npr. *boljši* – 'dober, boljši, najboljši' v MMS); e) sorodna gesla so različno obravnavana (npr. *boljši* proti *daljši* – brez pomenske razlage v MMS).⁹

V vseh slovarjih je večinoma predstavljen po en pomen geselske besede, besed z več pomeni (največkrat z dvema pomenoma, sicer pa tudi do petimi) je v MMS manj kot odstotek, v MPS 6,5 %, v MS 14,8 % in v BN 16,3 %. Večpomenke in enakoizraznice niso enotno obravnavane. Znotraj posameznega slovarja so nekatere enakoizraznice obravnavane kot večpomenke v enem slovarskem sestavku, v drugih primerih pa v dveh slovarskih sestavkih, npr. v MPS *čelo* in *čelo* kot večpomenka, *gòl* in *gól*, *krilo* ter *klóp* in *klòp* kot enakopisnice v dveh sestavkih; v MS *kit*, *krmilo*, *mlaj*, *model*, *pristajati*, *prst*, *rak*, *tuš*, *vila* in celo *gòl* in *gól* kot večpomenke, *péčka* – *pečka*, *tòp* (sam.) – *tòp* (prid.), *púst* (sam.) – *púst* (prid.) pa v dveh slovarskih sestavkih. V BN so enakoizraznice obravnavane kot večpomenke, npr. *bob*, *bradlja*, *film*, *gož*, *svišč*, *parkelj*, *med*, enakopisnice pa različno, npr. *órglar* in *orglár* ter *lèv* in *lév* v ločenih sestavkih, *ávgust* in *avgúst* pa v enem.

Če bi obravnavala enakoizraznic (homonimov), ki pripadajo isti besedni vrsti, znotraj enega sestavka (npr. *prst*) mogoče še bila sprejemljiva, pa to ne velja za enakoizraznice, ki pripadajo različnim besednim vrstam (npr. *pust*)¹⁰ ali so samostalniki različnega spola (npr. *med*),¹¹ in še manj za enakopisnice (npr. *čelo* – *čelo*). Glede na to, da učenci v 5. razredu po učnem načrtu usvajajo pojma enopomenka in večpomenka ter »navajajo pomene večpomenske besede in jih ponazarjajo v povedih« (Učni načrt 2011: 27), bi bilo smiselno tudi v otroškem šolskem slovarju dosledno ločevati med večpomenskimi besedami in enakoizraznicami. S tako zasnovo slovarja bi učence tudi v nižjih razredih že posredno navajali na razlikovanje.

Ker ni jasnega merila za sestavo geslovnikov in izbiro predstavljenih pomenov, se nekateri (drugi) pomeni glede na potrebe uporabnika zdijo odveč (npr. *bradlja* – 'Bradlja je enoročna tesarska sekira.' v BN). Bradlja v tem pomenu je gozdarski termin, zato ni smiselno, da je v otroškem šolskem slovarju.

V MPS in BN pomenski razlagi sledi primer rabe. Tudi pri teh se pojavljajo pomanjkljivosti, in sicer v MPS: a) primer je neustrezen, etično sporen (npr. *Iz aligatorjeve kože naredijo usnje, iz usnja pa torbico.*); b) primer je del pomenske razlage (npr. *akrobat*, *akrobatka* – 'To je oseba, ki dela težko izvedljive, tvegane vaje, npr. cirkuški akrobat.' *V cirkusu se akrobat vozi s kolesom po vrvi.*); c) pomenska razlaga je primer rabe (npr. *čitljiv* – 'Čitljivo pisavo se da brati.' *Rokova pisava je čitljiva.*); č) primer ne ponazarja pomena, ki je predstavljen v pomenski razlagi (npr.

⁹ Mogoče je, da so imeli avtorji MMS utemeljene razloge za odločitve, omenjene v točkah d in e, čeprav se nam po kritičnem pregledu slovarčka zdi bolj verjetno, da gre za posledice ne dovolj premišljene ali premalo natančne zasnove slovarja.

¹⁰ Besedi *pust* kot sam. v pomenu 'ljudski običaj [...]' in kot prid. v pomenih 'dolgočasen [...]; brez maščobe [...]; nenaseljen [...]' sta v MPS v tem smislu ustrezno obravnavani v dveh sestavkih.

¹¹ Samostalnika različnega spola *med* v pomenu 'sladka snov, ki jo delajo čebele [...]' in *med* kot 'zlitina bakra in cinka' sta v BN predstavljena v istem sestavku.

mavec – ‘Mavec je bel prah, ki se hitro strdi, če ga pomešamo z vodo.’ *Zdravnik zlomljeno roko ovije v mavec, da se kost pravilno zaraste.*). Moti tudi neenoten prikaz primerov rabe pri večpomenskih besedah; ponekod je primer pod vsako pomensko razlago, drugod v eni povedi za oba pomena (npr. *lok*), spet drugod samo primer za eno pomensko razlago in še ta na koncu sestavka, namesto pod prvo pomensko razlago, na katero se nanaša (npr. *mačeha*), ponekod pa posamezno pomensko razlago nadomešča ilustracija (npr. *roža*).

V MS načeloma ni primerov rabe, vendar so ponekod vključeni v slovar tako, da: a) so od pomenske razlage ločeni s podpičjem (npr. *apnenec* – ‘kamnina, iz katere se pridobiva apno; Alpe so iz apnenca’); b) jih uvaja okrajšava *npr.* (npr. *akcija* – ‘prizadevanje; organizirana dejavnost z določenim ciljem, npr. akcija zbiranja papirja’); c) so v oklepaju (npr. *čvrst* – ‘poln življenjske energije, zdravja (kljub starosti je bil čvrst)’). Po drugi strani se te oznake uporabljajo tudi za drugo: a) za podpičjem je sopomenka (npr. *astronavt* – ‘kdor je usposobljen za vesoljske polete; vesoljec’); b) za okrajšavo *npr.* so podpomenke (npr. *žito* – ‘kulturne rastline s klasi, lati ali njihovo seme, npr. pšenica, rž, ječmen, oves’); c) v oklepaju so kolokatorji (npr. *bezati* – ‘drezati v kaj (v nos, v luknjo)’ ali podpomenke (npr. *agrumi* – ‘južno sadje kiselkastega okusa (limone, pomaranče)’).

Zvrstna oz. slogovna zaznamovanost je označena le v MS.¹² V njem so oznake pogovorno (npr. *afna*), pri *gniti* slabšalno in pri *južina* narečno. Oznaka je takoj za geslom, pri *gniti* pred drugim pomenom, na katerega se nanaša, pri *južini* pa neustrezno pred vsemi štirimi pomeni, čeprav se nanaša samo na prva dva pomena, tj. ‘kosilo’ in ‘malica’. Po drugi strani ponekod manjka oznaka (npr. geslo *žakelj* je brez oznake pogovorno).

V vseh slovarjih so ilustracije. MMS je črno-bel z risbami učencev. Drugi trije slovarji so barvni in oblikovno privlačni. Posamezne sestavine slovarskega sestavka (geslo, pomenska razlaga in primer rabe) so med seboj jasno barvno in/ali tipografsko ter fizično ločene. V MPS je ilustracija ob vsakem sestavku (razen ob geslu *abeceda*), v MS pa ob nekaterih sestavkih. Največkrat so ilustracije ob samostalniških geslih, redko tudi ob glagolu ali pridevniku, npr. *cvreti*, *elastičen*. V BN je na posamezni strani navadno po ena ilustracija in njihova vloga je predvsem to, da je priročnik na prvi pogled uporabniku prijazen, manj pa to, da bi dopolnjevale pomensko razlago oz. uporabniku olajšale razumevanje pomena besede.

3 Sklep

Čeprav je bila potreba po šolskem slovarju izražena že pred več kot desetletjem (Weiss 2001), Slovenci še nimamo kakovostnega otroškega šolskega slovarja. Trije (*Moj prvi slovar*, *Moj slovar* in *Besede nagajivke*) so sicer oblikovno privlačni in dobro zamišljeni, vsi pa so preskromni po obsegu in z leksikografskega stališča premalo dosledni in premalo premišljeni.

¹² Avtorice so v tem sledile SSKJ.

Pri zasnovi slovarja bo treba upoštevati potrebe in zmožnosti ciljnih uporabnikov (Rozman 2004; Svensén 2009: 452; Stabej 2009: 134; Béjoint 2010: 223; Dobrovoljc, Bizjak Končar 2011: 87; Stabej, Rozman 2011) in dejstvo, da mora sodoben slovar temeljiti na korpusu (Béjoint 2010: 198; Landau 2001: 286; Atkins, Rundell 2008: 96). Wild, Kilgarriff in Tugwell (2013) so dokazali, da se jezik v besedilih, namenjenih otrokom, razlikuje od jezika v besedilih za odrasle, zato naj otroški šolski slovar temelji na ustreznem¹³ in obsežnem korpusu besedil za učence in korpusu besedil učencev, ki ju bo treba še zgraditi. Korpus šolskih pisnih izdelkov Šolar¹⁴ v obstoječem obsegu in obliki ni primeren, ampak bi morala korpusa zajeti besedila za osnovnošolce in besedila osnovnošolcev od 1. do 5. razreda. Korpus besedil za učence je v veliko pomoč pri zasnovi geslovnika, omogoča prepoznavanje kolokatorjev, besednih zvez, s katerimi so otroci v stiku, in pomenov ter izbiro ustreznih ilustrativnih primerov in sledenje spremembam v jeziku (prav tam). Korpus besedil učencev pa ndr. natančneje razkrije napake, ki jih učenci pogosto delajo, npr. pravopisne napake ali ponavljanje besed (prav tam).

Pomembno izhodišče pri zasnovi otroškega šolskega slovarja je tudi to, da naj bo ta v elektronski obliki. E-različica bo omogočala večstopenjskost slovarja tako na ravni zahtevnosti kot na ravni prikaza posameznih informacij, približala slovar sodobnim učencem in olajšala njegovo uporabo. Glede na to, da so mladi vse bolj večji uporabe raznih elektronskih naprav, da se v slovenskih šolah uveljavljajo e-učbeniki in da Učni načrt (2011: 109) poudarja tudi pomen razvoja digitalne pismenosti, ima e-različica slovarja prednost pred knjižno. Nekateri sicer omenjajo tudi prednosti slovarjev v natisnjeni obliki,¹⁵ vendar je po mnenju Béjointa (2010: 375) prednosti e-slovarjev toliko, da bodo ti sčasoma nadomestili tiskane slovarje.

V slovarskem sestavku otroškega šolskega slovarja naj bodo poleg gesla, pomenke razlage in ilustrativnega primera¹⁶ vsaj še ilustracija,¹⁷ zvočni posnetek izgovarjave,¹⁸ nekatere pregibne oblike¹⁹ in stalne besedne zveze.²⁰ V slovarju naj bodo tudi dodatni elementi, npr. enciklopedični podatki, predstavitev besed glede na pomenska

¹³ Pri izdelavi korpusa je treba upoštevati razna merila, npr. zastopanost besedil različnih vrst in vrst; tiskana besedila in besedila, objavljena na spletu; obdobje, v katerem so besedila izšla; starost učencev, ki so jim besedila namenjena (prim. Arhar Holdt, Kosem, Logar Berginc 2012; Wild, Kilgarriff, Tugwell 2013).

¹⁴ Korpus je dostopen na: <http://www.slovenscina.eu/korpusi/solar>

¹⁵ Nesi (1999a v: Hartmann 2001: 86–87) npr. dvomi o tem, da hitreje iskanje, ki ga omogočajo e-slovarji, omogoča tudi prednost pri učnem procesu, tj. da bi si stvari lažje in hitreje zapomnili.

¹⁶ Ilustrativni primer lahko pripomore k razumevanju pomena besede, vsebuje kolokacije in razkrije skladenjske vzorce.

¹⁷ Dokazano je, da ilustracija izboljša učni učinek in lahko pri bralcu vzbudi spomin na njegove pretekle izkušnje s svetom (Svensén 2009: 298).

¹⁸ Naglasna znamenja ali zapis izgovarjave mlajšim učencem niso razumljivi, zato je zvočni posnetek izgovarjave dobrodošla možnost, ki jo ponuja elektronska različica slovarja. Pri usvajanju besedišča je pomembno tudi to, da se učenec nauči besedo s pravilno izgovarjavo.

¹⁹ Smiselno je vključiti pregibne oblike, sploh tiste, ki učencem povzročajo težave, saj ti podatki vplivajo na razvijanje učenčeve skladenjske zmožnosti (prim. *Prvi šolski rječnik hrvatskoga jezika*).

²⁰ To je pomembno za razvijanje učenčeve poimenovalne zmožnosti.

razmerja (npr. nadpomenka in podpomenke),²¹ povezave do raznih nalog in didaktičnih iger, saj bo učenje s tem potekalo na konkretnjši in hkrati igriv način, kar je učencem v tem starostnem obdobju zagotovo bližje. Pri tem ne smemo pozabiti na kakovostno grafično podobo.

Pomembno je, da se v slovenskem šolskem prostoru uzavesti uporabnost slovarja ne le pri slovenščini, ampak tudi pri drugih učnih predmetih. Slovenščina ni le učni predmet, ampak tudi učni jezik; z razvijanjem sporazumevalnih dejavnosti učencev se ta predmet tesno povezuje z drugimi predmeti (Učni načrt 2011: 108). Predvsem v 2. VIO učenci usvajajo vedno več besed z abstraktnim pomenom in besed z raznih strokovnih področij (Rozman 2010: 31) in torej razvijajo svojo poimenovalno zmožnost tudi pri drugih predmetih.

Literatura

- ARHAR HOLDT, Špela, KOSEM, Iztok, LOGAR BERGINC, Nataša, 2012: Izdelava korpusa Gigafida in njegovega spletnega vmesnika. Tomaž Erjavec, Jerneja Žganec Gros (ur.): *Zbornik Osme konference Jezikovne tehnologije, 8. do 12. oktober 2012*. Ljubljana: Institut »Jožef Stefan«. 16–21.
- ATKINS, B. T. Sue, RUNDELL, Michael, 2008: *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. New York: Oxford University Press.
- BÉJOINT, Henri, 2010: *The Lexicography of English: From Origins to Present*. Oxford: Oxford University Press.
- BEŠTER TURK, Marja, 2011: Sporazumevalna zmožnost – eden izmed temeljnih ciljev pouka slovenščine. *Jezik in slovstvo* 56/3–4. 111–130.
- ČEBULJ, Monika, 2013: Raba slovarja v 1. in 2. triletju osnovne šole. *Slovenščina v šoli* 16/3–4. 73–83.
- DOBROVOLJC, Helena, BIZJAK KONČAR, Aleksandra, 2011: Vprašanja obvestilnosti sodobnega pravopisnega slovarja. Marko Jesenšek (ur.): *Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja*. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta. 86–109.
- DOBROVOLJC, Helena, JAKOP, Nataša, 2008: Specializirani pravopisni priručnik. *Jezikoslovni zapiski* 14/1. 85–101.
- HARTMANN, R. R. K., 2001: *Teaching and Researching Lexicography*. Harlow: Pearson Education Ltd.
- JACKSON, Howard, 2003: *Lexicography: An Introduction*. London: Routledge.
- KOMPARA, Mojca, 2010: Krajšavni slovarji. *Jezikoslovni zapiski* 16/2. 111–129.
- KOSEM, Iztok, 2006: Definijski jezik v Slovarju slovenskega knjižnega jezika s stališča sodobnih leksikografskih načel. *Jezik in slovstvo* 51/5. 26–45.
- LANDAU, Sidney I., 2001: *Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ROZMAN, Tadeja, 2004: Upoštevanje ciljnih uporabnikov pri izdelavi enojezičnega slovarja za tujce. *Jezik in slovstvo* 49/3–4. 63–75.
- ROZMAN, Tadeja, 2010: *Vloga enojezičnega razlagalnega slovarja slovenščine pri razvoju jezikovne zmožnosti. Doktorska disertacija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- STABEJ, Marko, 2009: Slovarji in govorci: kot pes in mačka? *Jezik in slovstvo* 54/3–4. 117–138.
- STABEJ, Marko, ROZMAN, Tadeja, 2011: Slovarji, učitelji in šolarji. Marko Jesenšek (ur.): *Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja*. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta.
- STABEJ, Marko, ROZMAN, Tadeja, PIRIH SVETINA, Nataša, MODRIJAN, Nina, BAJEC, Boštjan, 2008: *Jezikovni viri pri jezikovnem pouku v osnovni in srednji šoli: končno poročilo z rezultati dela*.

²¹ To omogoča učencem, da usvajajo pomenska razmerja med besedami in širijo svoje besedišče.

Ljubljana: Pedagoški inštitut.

<http://trojinapage.evolutija.si/assets/attachments/81/StabejRozman.pdf>

SVENSÉN, Bo, 2009: *A Handbook of Lexicography: The Theory and Practice of Dictionary-making*. New York: Cambridge University Press.

Šolar: Korpus šolskih pisnih izdelkov. <http://www.slovenscina.eu/korpusi/solar>

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina, 2011. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

http://www.mizs.gov.si/si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf

WEISS, Peter, 2001: Slovenski šolski slovar. Zoltan Jan (ur.): *Sodobna slovenska narečna poezija: Ciril Kosmač in razvoj povojne slovenske proze. Slovenski slavistični kongres, Koper, 5.–9. oktober 2000*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 179–188.

WILD, Kate, KILGARRIFF, Adam, TUGWELL, David, 2013: The Oxford Children's Corpus: Using a Children's Corpus in Lexicography. *International Journal of Lexicography* 26/2. 190–218.

Viri

BITENC, Andrej, STAROVAŠNIK, Majda, AJDOVEC, Marija, KOROŠEC, Dijana, 1996: *Moj mali slovar*. Kranj: Osnovna šola Franceta Prešerna.

ČILAŠ ŠIMPRAGA, Ankica, JOJIĆ, Ljiljana, LEWIS, Kristian, 2008: *Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Gigafida: elektronska zbirka slovenskih besedil. <http://www.gigafida.net>

HANUŠ, Barbara, ŠIMENC MIHALIČ, Irena, ŠUBIC, Damjana, 2000: *Moj slovar*. Ljubljana: DZS.

KOKALJ, Tatjana, 2002: *Besede nagajivke. Učni pripomoček za učence od 2. do 5. razreda devetletne osnovne šole*. Trzin: Založba Izolit.

ŠUBIC, Damjana, SIVEC, Breda, 2002: *Moj prvi slovar*. Ljubljana: DZS.